

Möte med byalagsrådet 8 maj 2023

Tid: måndagen den 8 maj 2023, kl. 15.00 – 17.00

Plats: Sessionssalen, Nya Rådhuset Ystad

Närvarande:

Henning Wittmeyer, Byalagsrådets ordförande

Egon Holdt, Glemmingebro Byalag

Stig-Arne Johansson, Glemmingebro Byalag

Per-Ola Westerdahl, Köpingebro Byalag

Tommy Olsson, Bussjöbygdens Byalag

Grethe Lindhe, Kabusa Byalag

Rolf Harnert, Nybrostrands Byalag

Anders Akner, Bjäresjö Byalag

Marie Juhlin, Bjäresjö Byalag

Anders Nilsson, Bjäresjö Byalag

Camilla N. Gelin, Bjäresjö Byalag

Ingegerd Råberg, Kåseberga Byalag

Agneta Löf-Wahlgren, Kåseberga Byalag

Marie Lundberg, Svarte Byalag

Lena Tysk, Svarte Byalag

Lena Oske, Stora Herrestads Byalag

Petra West Stenkvist, Snårestads Byalag

Ystad kommun:

Kevin Rasmussen, 2:a vice ordförande Kommunstyrelsen

Randi Graungaard, Kommundirektör

Håkan Damm, ordförande samhällsbyggnadsnämnden

Sofia Öreberg, Samhällsbyggnadschef

Andreas Andersson Kurdve, Förvaltningskoordinator

Gabriella Westheim, Säkerhetschef

Jörgen Nilsson, Säkerhetssamordnare

Patric Nihlén, Kommunpolis

1. Mötet öppnas.

- Håkan Damm hälsar välkomna och förklarar mötet öppnat.

2. Kommunen informerar om pågående landsbygdsutvecklingsinsatser.

- Andreas Andersson Kurdve informerar om pågående landsbygdsutvecklingsinsatser.
- Detaljerad information om varje insats finns samlade på kommunens hemsida:
<https://www.ystad.se/kommun--politik/ystads-kommuns-organisation/landsbygd/>

Landsbygdspriset

- Över sommaren kommer en extra nomineringsperiod för Landsbygdspriset 2023 att utlysas. Detta eftersom nya kriterier antagits av Kommunstyrelsen i april. Samtliga nomineringar som inkommit sedan tidigare kommer att kvarstå.
- Kommunstyrelsen utser vinnare av landsbygdspriset och pristagaren kommer att tilldelas priset på Kommunfullmäktiges sammanträde i september.

Samhällsbyggnadsbidrag

- Ansökningsperioden för Samhällsbyggnadsbidraget 2023 avslutades den 14 april. I år är det 100 000kr som ska fördelas. Maximalt belopp att söka var 40 000kr
- Bidraget ska användas för insatser och/eller material till fysisk utrustning och förskönande av utemiljöer på privatägd mark. Bidraget ska även uppmuntra till fysisk aktivitet och ska komma till användning av många samt uppmuntra till möten mellan människor.
- Åtta ansökningar har inkommit under utlysningsperioden och samtliga utgör kreativa och positiva idéer.
- Besked om beslut kommer att kommuniceras ut inom kort till de som ansökt. Ystads kommun kommer i år att ge byar och orter som inte tidigare tilldelats Samhällsbyggnadsbidraget extra prioritet.

Byaträffar, tider för hösten 2023

- Byaträffar testades under hösten 2022 och satsningen har fortsatt under 2023. Byaträffar är bokningsbara tider utspridda över året för byalag, föreningar och andra aktörer på landsbygden att lyfta och informera kring platsspecifika frågor till kommunens politiker och tjänstepersoner.
- Inspel som inkommer på Byaträffar gällande platsutveckling på kommunalägd mark blir underlag för Ystads kommuns fördelning av investeringsmedel för riktade landsbygdsatsningar.
- Våren 2023 har en Byaträff ägt rum i Köpingebro (13 april). Ännu en Byaträff är planerad till den 11 maj i Svarte. Vårens sista tid 29 juni är hittills inte reserverad men Stora Herrestad har visat intresse.

- Tider för höstens Byaträffar är: 31 augusti, 12 oktober och 16 november. Nybrostrand Byalag har redan visat intresse för Byaträff den 12 oktober.
- Instruktioner för hur man ansöker om Byaträff och mer information finns på Ystad.se: <https://ystad.se/kommun--politik/ystads-kommuns-organisation/landsbygd/Byatrafvar/>
- Samhällsbyggnadsnämnden har för 2023 tagit beslut om investeringsbudget för riktade satsningar för landsbygdsutveckling. I processen för fördelning av budgeten har inspel från tidigare dialogsatsningar samt Byaträffar hösten 2022 fungerat som underlag. Årets budget fördelas till specifika insatser på fem olika orter: Glemmingebro, Kåseberga, Löderup, Sövestad samt Bjäresjö.

3. Återkommande återkoppling om kollektivtrafiksfrågor.

- Andreas Andersson Kurdve informerar om återkommande återkoppling kring kollektivtrafiksfrågor. Bilderna som visas är framtagna av trafikplanerare Emma Holgersson.

Sommartidtabell

- Sommartidtabell för kollektivtrafiken träder i kraft 18 juni 2023 och sträcker sig fram till 19 augusti. Tidtabellen medför flera förändring, främst gällande de så kallade Skolturerna som tillfälligt försvinner samt för extrainsatta turer längst med linjer som får ökat resande under sommaren.
- Sommartidtabellen kommer att finnas tillgänglig på Skånetrafikens hemsida samt i Skånetrafikens applikation inom kort. [Skånetrafiken-Kollektivtrafik i Skåne - Res med oss \(skanetrafi ken.se\)](#)
- Skånetrafiken har kommundialog den 1 juni med Ystad och övriga kommuner inom Sydöstra Skånes Samarbetskommitté (SÖSK) angående nästkommande tidtabellsskifte som sker i augusti.

Plusresa

- Plusresa, som Emma Holgersson informerat om vid ett tidigare samrådsmöte, är ett projekt som Skånetrafiken driver med syfte att bättre koppla ihop landsbygd med större trafikstråk.
- Fokus är främst på arbets- och studiependling men även fritidsresor för en fungerade vardag. Lösningen innebär att boende ska kunna resa från hemmet till en av kollektivtrafikens hållplatser eller tvärtom. Mer information finns här på Skånetrafikens hemsida: [Skånetrafiken \(skanetrafi ken.se\)](#)
- Projektet har testats på ett område mellan Hässleholm och Osby och har fått positiv respons från användarna.
- Skånetrafiken har nu meddelat att de planerar att starta ett pilotprojekt för att testa konceptet på ett eller två nya områden i Skåne under 2024.
- Ystads kommun är positivt inställda till att pröva konceptet inom kommungränsen, material har kommunicerats ut till Byalagsrådets arbetsgrupp som har bidragit med inspel och förslag på pilotområde i Ystads kommun. Detta material har i sin tur återkopplats till Skånetrafiken.

Byalagsrådets arbetsgrupp för kollektivtrafik

- Den 11 maj ska ett första möte mellan Ystads kommun och Byalagsrådet nybildade arbetsgrupp för kollektivtrafik hållas.

- Byalagsrådets ordförande Henning Wittmeyer framför att han är glad att Ystads kommun samarbetar med Byalagsrådet gällande frågorna.
- Henning informerar även att samverkansorganet Länsbygderådet Skåne som samlar alla lokala utvecklingsgrupper i Skåne kommer att arrangera för samtal med Skånetrafik den 17 maj. Representanter från Ystads Byalagsråd kommer att delta. Evenemanget sker i Eslöv, mer information finns här: [Hela Sverige](#)
- Efter samrådsmötet framgick det att arrangemanget den 17 maj skjuts fram till ett senare datum, för mer information se Länsbygderådets hemsida (länk finns ovan).

Samnyttjande av skolbussar i Ystads kommun

- Frågan om samnyttjande av skolbussar i Ystads kommun har tidigare diskuterats på samrådsmötena. Syftet har varit att undersöka möjligheten att tillåta föräldrar och vuxna åka med de kommunala skolbussarna in till tätorten i morgontrafiken. När frågan diskuterats tidigare har Utbildningsförvaltningen återkopplat att frågan inte kommer att utredas utan ett politiskt uppdrag.
- Henning Wittmeyer har haft samtal med ordförande för barn- och utbildningsnämnden Per-Olof Lind och undrar nu vad aktuell status för frågan är.
- Per-Olof Lind har återkopplat att det inte ännu finns ett politiskt uppdrag för utbildningsförvaltningen kring frågan men att han inom en snar framtid kommer att initiera detta.

4. Effektiv samordning för ökad trygghet (EST).

- Säkerhetssamordnare Jörgen Nilsson och Kommunpolis Patric Nihlén deltar för att informera om en ny metod för effektiv samordning för ökad trygghet (EST). Metoden innebär ökat samarbete mellan polisen, kommunens olika delar samt civilsamhället för att skapa en överblick och därigenom förebygga brott.
- Bakgrunden till det nya arbetssättet är att riksdagen beslutat att ansvar för att samordna brottförebyggande arbete ska ligga hos kommunerna. Därför har Ystads kommun utsett en person som är samordnare för det brottsförebyggande arbetet, i Ystad är detta Jörgen Nilsson.
- Jörgen och Patric ser att kommunens byalag, som en engagerad del av civilsamhället, kan bidra med betydelsefull information och lokalkännedom i arbetet med EST vilket skulle förbättra polisens och kommunens helhetsbild av otrygghet i kommunen.
- Metoden innebär att kommunen tar hjälp av så kallade informatörer, dessa kan exempelvis vara representanter för civilsamhället eller andra slags aktörer som rör sig runt om i samhället och märker av företeelser som skiljer sig från det normala. Varannan vecka erbjuds samtliga informatörer att fylla i en kort enkät där det ska anges ifall något utöver det vanliga har skett i närområdet.
- Polisen och kommunen sammanställer information som inkommer, denna utgör sedan underlag för det övergripande brottsförebyggande arbetet i närområdet.
- Informatörerna får i sin tur kontinuerlig återkoppling gällande den övergripande lägesbilden i kommunen.
- Är man intresserad av att vara informatör och ta del av enkätutskicket är man välkommen att kontakta Jörgen Nilsson på mejladress: jorgen.a.nilsson@ystad.se

- Som bilaga till minnesanteckningar finns mer information om Effektiv samordning för ökad trygghet om man önskar lära sig mer om metodens syfte och hur den fungerar.

Inspel:

- Deltagare på Byaträffen önskar att begreppet Lokala BRÅ förtydligas. Vad är Lokala BRÅ och vilka deltar där?
- Lokalt BRÅ står för lokalt brottsförebyggande råd. För Ystads kommun ingår följande i lokalt BRÅ: Kommundirektören (Randi Graungaard), Kommunstyrelsens ordförande (Paula Nilsson), Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande (Gunilla Andersson), kommunstyrelsens 2:e vice ordförande (Kevin Rasmussen), säkerhetschef (Gabriella Westheim) och lokalpolischef (Frida Lovén).
- Efter Samrådsmötet inkom förslag från Byalagsrådet att arbetet i ETA bör synka med kommunens övriga verktyg. Exempelvis skulle kommunens applikation för felanmälan likväl kunna användas för att rapportera otrygghet/ovanliga händelser. Detta skulle tydliggöra för kommuninvånarna.

5. Kommunens krisberedskap.

- Kommunens säkerhetschef Gabriella Westheim deltar för att informera om kommunens arbete med krisberedskap och för att besvara de frågor som inkommit på Byalagsrådet.
- Gabriella presentation finns att läsa i sin helhet som bilaga till minnesanteckningarna. Gabriella har i sin presentation skrivit in förklarande text till samtliga bilder för den som är intresserad att lära sig mer.
- Gabriella berättar att planeringen för totalförsvaret de senaste åren har återupptagits eftersom det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har försämrats, inte minst på grund av Rysslands invasionskrig i Ukraina. För att stärka försvarsförmågan har Sverige även ingått en rad överenskommelser av säkerhetspolitisk betydelse. Ansökan till försvarsalliansen NATO är ett exempel på detta.
- Sveriges totalförsvaret består av det militära försvaret och det civila försvaret. Totalförsvaret är den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig och den förutsätter att alla i samhället kan bidra utifrån bästa förmåga.
- Civil beredskap är samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar vilket omfattar både kommuner och civilsamhället. Genom att det civila försvaret och det militära försvaret planerar tillsammans ökar Sverige sin motståndskraft.
- Kommunernas roll i sammanhanget är att minska sårbarheten i den egna verksamheten och att säkerställa en god förmåga att hantera krissituationer i fredstid såväl som en grundläggande förmåga till civilt försvar.
- I kris eller krig är Ystads kommuns enligt ansvarsprincipen skyldig att skydda viktiga samhällsfunktioner så att de är fortsatt fungerande trots externa händelser som påverkar. Några av många viktiga samhällsfunktioner som kommunen ansvarar för är: utbildning för barn och unga, äldreomsorg, avfallshantering, vatten och avlopp.
- Svenska kommuner tilldelas medel från staten för att ordna arbetet med krisberedskap och civil beredskap. Det har dock inte tillkommit extra medel trots ökat säkerhetspolitiskt läge. Gabriella tror dock att det kommer tillkomma ytterligare medel framöver eftersom många kommuner ligger efter i arbetet och behovet är stort.

- För att öka verksamheternas resiliens arbetar Ystads kommun med risk- och sårbarhetsanalys. Utifrån materialet som samlas in övas sedan verksamheterna att motstå olika scenarier och bygger på så vis upp förmågan att anpassa verksamheterna att stå emot störningar.

Inspel:

- Deltagare på samrådsmötet från Byalagsrådet ställer frågan hur Ystads kommun kan agera för att säkerställa att civillbefolkningen är medvetna om deras ansvar i händelse av kris. Det vore önskvärt om alla kunde ha god beredskap men är det realistiskt? Och hur arbetar Ystads kommun i så fall för att göra det realistiskt?
- Gabriella besvarar frågan med att det inte finns några heltäckande svar i dagsläget, i och med att situationen är så pass ny. Ystads kommun har sedan säkerhetsläget försämrades i fjol arbetat och prioriterat kommunens samhällsviktiga verksamhet och uppbyggnaden av dess resiliens hårt.
- I dagsläget uppmanar kommunen sina medborgare att ta del av Myndigheten för säkerhet och beredskaps (MSB) material och följa de råd som finns där. Exempelvis är det viktigt att säkerställa en god hemberedskap vilket är att ha material, vatten och mat för att på egen hand kan klara sig hemma i tio dagars tid vid en händelse av kris.
- Ystads kommun planerar för att skicka ut en pamflett med information till samtliga invånare i Ystads kommun med tips om hur man kan tänka för att säkerställa sin hemberedskap. Information kommer även gå ut på hemsidan om kommunens tio trygghetspunkter arbetats med under det senaste året.

6. Nuläge landsbygdsstrategi för Ystads kommun.

- Andreas Andersson Kurdve informerar om nuläge för Landsbygdsstrategi för Ystads kommun som antogs av Kommunfullmäktige den 16 mars.
- Kommunfullmäktiges beslut överklagades i april till förvaltningsrätten och har därför inte vunnit laga kraft ännu i väntan på ett domslut. Överklagan utgör en laglighetsprövning enligt kommunallagen.
- När domslut finns kommer detta att kommuniceras. Förvaltningsrättens handläggningstider för liknande ärenden är ungefär 6 månader. I väntan på domslut kommer inte kortversion eller strategi finnas tillgänglig på hemsidan men förslaget till strategi som Kommunfullmäktige beslutade om utgör allmän handling och går att begära ut för den som är intresserad av att läsa.
- I väntan på beslut från förvaltningsrätten fortlöper det arbete som påbörjats med strategins handlingsplan. Däri ingår bland annat arbetet med Landsbygdspris, Byaträffar, översyn hemsida och framtagning av en ny samarbetsplattform mellan Byalagsrådet och Ystads kommun.

7. Övriga frågor

- Svarte Byalag önskar ta del av en organisationsskiss där man kan se hur kommunen är organiserad.
- På Ystads kommuns hemsida finns aktuell organisationsbild tillgänglig: [Organisationsschema Ystads kommun - Ystads kommun](#).

- För att nå olika befattningshavare är det mest effektivt att kontakta kommunens växel eller maila till kommunen@ystad.se , eller om det gäller samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhet till sam@ystad.se, så förmedlas det till rätt kontaktperson i tjänst.
- För småfel är det alltid mest effektivt att använda kommunens felanmälsystem, som finns som app att ladda ned, eller att nå via ystad.se

8. Datum för samrådsmöten 2023

- Nästa möte är 25 september enligt överenskommelse som togs på föregående samrådsmöte i mars 2023.

9. Mötet avslutas.

Antecknat av Andreas Andersson Kurdve, Samhällsbyggnadsförvaltningen

Samrådsmöte med BLR

2023-05-08

Dagordning

- Kommunen informerar om pågående landsbygdsutvecklingsinsatser.
 - Landsbygdspriset
 - Samhällsbyggnadsbidrag
 - Byaträffar hösten 2023
- Återkommande återkoppling om kollektivtrafiksfrågor.
- Ystads kommuns krisberedskap
 - Gabriella Westheim, Säkerhetschef informerar.
- Effektiv samordning för ökad trygghet (EST)
 - Säkerhetssamordnare Jörgen Nilsson och Kommunpolis Patric Nihlen informerar.
- Nuläge Ystads kommuns Landsbygdsstrategi.
- Övriga frågor och nästa möte
- Mötet avslutas

Information om pågående landsbygdsutvecklingsinsatser

Landsbygdspriset 2023

- En extra nomineringsperiod kommer att utlysas
 - Samtliga nomineringar som inkommit tidigare kvarstår.
- Vinnare utses av Kommunstyrelsen.
- 2023 kommer priset delas ut vid kommunfullmäktiges sammanträde i september (21/9)
 - 2024 och framåt sker utdelning vid KFs sammanträde i juni.

Samhällsbyggnadsbidraget 2023

- 8 ansökningar kom in i år. Många positiva och kreativa idéer!
- 100 000kr som ska fördelas.
- Besked om beslut kommuniceras ut inom kort till de som ansökt.

Byaträffar 2023

- Byaträffar är bokningsbara tider utspridda över året för byalag, föreningar och andra aktörer på landsbygden att lyfta och informera kring platsspecifika frågor till kommunens politiker och tjänstepersoner.
- Byaträffar kombinerar och bygger vidare på, samt ersätter, kommunens tidigare dialogsatsningar Byavandringar och Fokus på byarna.

<https://www.ystad.se/kommun--politik/ystads-kommuns-organisation/landsbygd/Byatrafvar/>

Ystads kommun

2023 hittills!

- Köpungebro 13/4
- Svarte 11/5
- 29/6 (Stora Herrestad har visat intresse)

- **Höstens tider:**
 - 31 augusti 17.00 – 19.00
 - 12 oktober 17.00 – 19.00 (Nybrostrand har visat intresse)
 - 16 nov 17.00 – 19.00

Riktade satsningar för Landsbygdsutveckling 2023

- **Glemmingebro** – Upprustning av lekplats i byn i enlighet med förslag som inkom på **Byaträff** 2022-11-10.
 - **Kåseberga** – Inköp och placering av elektroniska parkeringsskyltar på kommunal mark för att förhindra trafikflöden ner till hamnplan enligt förslag som inkom på **Byaträff** 2022-10-27.
 - **Löderup** – Komplettera befintlig lekplats med vädertåligt solskydd, behov uppmärksammat när lekplatsen gjordes samt i Byavandringar.
 - **Sövestad** – Fortsatt upprustning av lekplats med fler fasta bänkar, papperskorgar och fler lekredskap. Insatser gjordes på platsen 2016/2017 men på grund av då bristande resurser finns efterfrågan att vissa komplement görs.
 - **Bjäresjö** – Mindre insats på kommunal fastighetsmark (Bjäresjö 8:5) i byn som nyttjas som samlingsplats för byns boende. Idéer som nämndes på **Byaträff** 2022-08-25 var scen och grillplats. Satsningen ska inte medföra ökade driftkostnader eftersom ytan inte utgör allmän platsmark och förvaltningen kan inte använda nämndens driftbudget för att addera ett extra driftområde.
- Inspel från tidigare dialogsatsningar + Byaträffar hösten 2022 har fungerat som underlag

Återkommande återkoppling om kollektivtrafiksfrågor

Sommartidtabell 18 juni 2023

- Sommartidtabell gäller 18 juni – 19 augusti
 - Tidtabeller finns tillgängliga på Skånetrafikens hemsida och app inom kort.
- Generellt försvinner skolturer och mer trafik läggs på linjer med ökat resande under sommaren
- **Linje 301:** Skolturerna försvinner (ca 6 turer i vardera riktning)
- **Linje 321:** Trafik mellan Skillinge och Simrishamn. I praktiken fortsättning på linje 322 mellan Ystad och Kåseberga (skyltar om).
- **Linje 322 (bl.a. Kåseberga):**
 - Trafik måndag-söndag, ungefär samma omfattning som förra året.
 - Vissa justeringar av tiderna.
 - Turer på kvällen slutar i Löderups strandbad (går ej till Sandhammaren – Skillinge).
- **Linje 571 och 577:** Skolturerna försvinner, dvs. blir timmestrafik.
- **Linje 190, 304, 307, 337, Skåneexpressen 4:** Inga förändringar jämfört med gällande tidtabell.

Övrigt pågående arbete

- Plusresa:
 - SÖSK (politiker och tjänstemän) fick uppdatering av Skånetrafiken 6 april
 - Pilot ska starta 2024 som ett innovationsprojekt. Ett eller två områden ska väljas ut i hela Skåne.
 - Byalagsrådets arbetsgrupp har tagit del av material och kommit med förslag på pilotområde i Ystads kommun
 - Ystads kommun har i sin tur skickat in förslag utifrån bl.a. byalagsrådets material
- Tåg:
 - Trädsäkring Österlenbanan: Utredningsarbete pågår.
- 11 maj:
 - Möte mellan kommunen och byalagsrådets arbetsgrupp för kollektivtrafik
- 1 juni:
 - Skånetrafiken har kommundialog med SÖSK om tidtabellsskiftet i augusti.

Ystads kommuns krisberedskap

Säkerhet och beredskap i Ystad kommun
Civil beredskap, säkerhetsskydd, informationssäkerhet,
brottsförebyggande, signalskydd

- Med uppdrag att:
- Styra
- Stödja
- Följa upp

I Sverige finns det inte en särskild krisorganisation som tar över hanteringen när en samhällsstörning inträffar. Alla som berörs av händelsen och kan bidra till att hantera konsekvenserna ansvarar och bidrar utifrån sitt ansvarsområde. Detta förväntas även av företag och privatpersoner. Det är grunden för svensk krisberedskap.

Krisberedskap handlar om att minska sårbarheten i samhället och att utveckla förmågan att hantera krissituationer. Den bygger på att samhällets ordinarie, dagliga verksamheter förebygger och hanterar händelser.

Med civilt försvar avses den civila verksamhet som myndigheter, kommuner, regioner, enskilda, företag, frivilliga försvarsorganisationer och det civila samhället med flera vidtar för att förbereda Sverige för krig.

För att använda samhällets samlade resurser så effektivt som möjligt behöver befintliga aktörsgemensamma processer för samordning, planering och förberedelser inom krisberedskapen och civilt försvar förstärkas och struktureras.

Den ömsesidigt förstärkande effekten av de åtgärder som vidtas inom det civila försvaret och krisberedskapen samordnas och inordnas därför under termen civil beredskap.

Återupptagen totalförsvarsplanering sedan 2015

Med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde beslutade regeringen den 10 december 2015 att Försvarsmakten, MSB och övriga berörda civila myndigheter ska

återuppta en sammanhängande planering för totalförsvaret. Totalförsvarsplaneringen har återupptagits, men behöver fortsatt förstärkas. Detta konstaterade regeringen i totalförsvarsproposition 2021-2025 där ett nytt mål för totalförsvaret och nya mål för det militära respektive civila försvaret föreslogs. Målen har därefter beslutats av riksdagen.

EN FÖRÄNDRAD HOTBILD

Foto: Antonia Sehlstedt/Försvarsmakten

En förändrad hotbild

Sverige är i många avseenden ett tryggt land att leva i, men det finns hot mot vår säkerhet. Tryggheten ställs inför olika typer av hot som militära hot, påverkansoperationer, terrorism och olyckor.

Globaliseringen och digitaliseringen gör att Sverige i större utsträckning än tidigare påverkas av händelser utanför våra gränser. En cyberattack kan slå ut viktiga IT-system och sabotage kan förstöra viktig infrastruktur.

En konflikt någonstans i världen kan påverka Sverige och leda till brist på livsmedel, mediciner eller andra förnödenheter.

Det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa som helhet har ökat risken för att vi ska dras in i en väpnad konflikt eller utsättas för olika former av psykologisk krigföring eller påverkanskampanjer.

Hybridhot

Den osäkerhet som kan uppstå i gränslandet mellan fred och krig kallas ofta gråzonsproblematik. I internationella samarbeten används ofta begreppet hybridhot. Med det avses en blandning av aktiviteter, tekniker och procedurer som används systematiskt för angrepp på ett lands suveränitet. Hybridhot är angrepp som kan genomföras med en kombination av militära och icke-

militära medel.

Militärstrategiskt läge

Östersjön är en strategisk transportled. Om fartygstrafiken på Östersjön begränsas får det snabbt allvarliga konsekvenser för Sveriges ekonomi och försörjning. Det säkerhetspolitiska läget i Östersjöområdet har försämrats den senaste tiden.

Sverige säkerhetspolitiska läge/ Sverige säkerhetspolitik och solidaritetsförklaring

Sveriges geografiska läge påverkar vår säkerhetspolitiska situation. Vi är sedan 1995 med i EU. De flesta av våra grannländer är också med i EU och/eller försvarsalliansen Nato.

Sverige har ett fördjupat samarbete med Nato och har precis som Finland under senvåren 2022 ansökt om medlemskap.

Genom vårt partnerskap med Nato har vi ett fördjupat samarbete med Nato sedan 1994. Vi har också ett samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd som skapar förutsättningar för att ge och ta emot civilt och militärt stöd. Dessa samarbeten innebär dock inte några ömsesidiga försvarsförpliktelser.

Inom EU finns också en uttalad solidaritetsförklaring om att medlemsländerna ska hjälpa varandra vid katastrofer, terroristattacker eller väpnat angrepp. Med USA har Sverige ett särskilt avtal om samarbete på försvarsområdet. Med Finland har Sverige ett försvarssamarbete, som innefattar operativ planering och förberedelser för ett gemensamt användande av civila och militära resurser i olika scenarier.

VAD SKA VI SKYDDA?

Människors liv
och hälsa

Samhällets
funktionalitet

Demokrati, rättssäkerhet
och mänskliga fri- och rättigheter

Miljö och
ekonomiska värden

Nationell
suveränitet

Det skyddsvärda i samhället

Vi måste vara förberedda på och kunna hantera alla slags samhällsstörningar som riskerar att skada oss, direkt eller indirekt.

Samhällets aktörer behöver förbereda sig för olika typer av händelser. Även händelser som kan verka otänkbara behöver en plan.

Anledningen är att det finns grundläggande värden som vi vill skydda. Vi kallar dem samhällets skyddsvärden

Skyddsvärden är de värden vi ytterst ska hjälpas åt att skydda.

De värden som ska skyddas kopplar till mål formulerade av riksdag och regering. I grunden är alla värden likvärdiga och ska inte ställas mot varandra.

Men beroende på samhällsstörningens art och omfattning kan skyddsvärdena behöva vägas mot varandra och prioriteras på olika sätt.

Det är:

- Människors liv och hälsa
- Samhällets funktionalitet
- Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter
- Miljö och ekonomiska värden
- Nationell suveränitet.

Vi har alla ett ansvar, en skyldighet, att se till att vi på ett effektivt sätt samverkar för att skydda samhällets värden.

Människors liv och hälsa

Människors liv och fysiska och psykiska hälsa är viktiga värden att skydda i samhället. Det gäller alla människor som har Sverige som hemvist eller uppehåller sig i Sverige samt svenska medborgare som befinner sig utomlands.

Därför behöver samhället ha förutsättningar att skydda människor. Vi behöver också ha tänkt på hur människor indirekt kan komma till skada vid olika händelser.

Samhällets funktionalitet

För att kunna upprätthålla samhällets funktionalitet i alla lägen är vissa verksamheter viktigare än andra - de är samhällsviktiga. Det kan handla om verksamheter som till exempel säkerställer vår tillgång till el, dricksvatten, livsmedel, transporter och sjukvård. Vårt samhälle är komplext och många verksamheter är beroende av varandra och påverkas vid samhällsstörningar. Det kan få stora konsekvenser för individ och samhälle.

Miljö och ekonomiska värden

I samhället finns ekonomiska värden i form av privat och offentlig egendom samt värdet av produktion av varor och tjänster. Dessa måste värnas för att samhället ska fungera. Vi är även beroende av att skydda vår miljö. Utan vatten, mark, luft, biologisk mångfald och värdefull natur- och kulturmiljö kan vi inte existera.

Nationell suveränitet

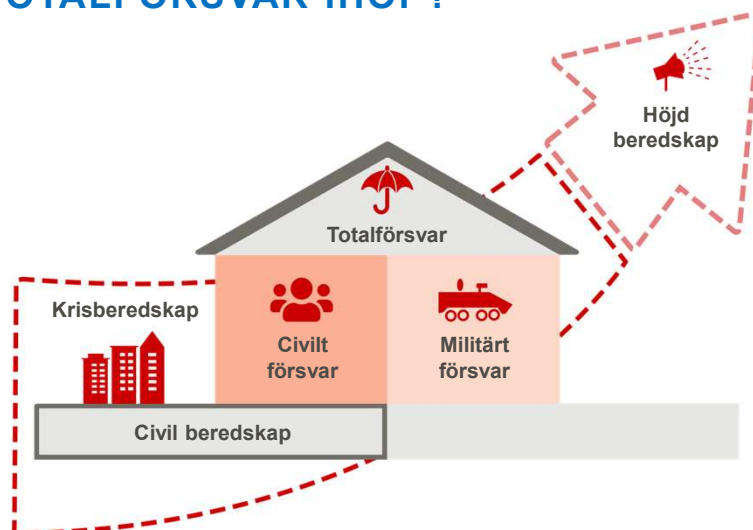
Nationell suveränitet innebär att vi bestämmer över vårt eget land och de politiska beslutsprocesserna. Det betyder också att vi kan säkra Sveriges behov av nödvändiga resurser som till exempel mat, vatten och el. Utan nationell suveränitet kan vi inte skydda övriga värden, så detta skyddsvärde kan ses som en förutsättning för att garantera de andra.

Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter

Dessa värden är grundläggande för att människor i ett samhälle ska kunna leva i frihet och bestämma över sina liv. Det handlar om rätten att få uttrycka sina åsikter, uttrycka kärlek till vem en vill och skyddas från brott och övergrepp. I detta skyddsvärde ingår även förtroendet för samhällets institutioner, det politiska beslutsfattandet och att samhället ska motarbeta korruption och rättsövergrepp.

Källa: MSBs övergripande inriktning för samhällsskydd och beredskap, MSB publikation 708.
<https://www.msb.se/sv/Om-MSB/Inriktning-samhallsskydd-och-beredskap/>

HUR HÄNGER KRISBEREDSKAP, CIVILT FÖRSVAR OCH TOTALFÖRSVAR IHOP?

Samhällets krisberedskap handlar om förmågan att förebygga och hantera alla slags svåra samhällsstörningar. Vissa myndigheter har ett särskilt ansvar i planering och hantering, men alla verksamheter och individer har ett ansvar för att bygga upp motståndskraften.

Krisberedskap

Innebär samhällets samlade förmåga att förebygga och hantera samhällsstörningar.

Det civila försvaret

Med civilt försvar avses den civila verksamhet som myndigheter, kommuner, regioner, enskilda, företag, frivilliga försvarsorganisationer och det civila samhället med flera vidtar för att förbereda Sverige för krig. Det civila försvaret omfattar hela samhället, där många aktörer måste samverka och arbeta utifrån målet för det civila försvaret. Att skapa ett starkt civilt försvar är därför en process som kommer att behöva fortgå under många år framåt.

Civil beredskap

befintliga aktörsgemensamma processer för **samordning, planering och förberedelser** inom krisberedskapen och civilt försvar förstärkas och struktureras.

Den ömsesidigt förstärkande effekten av de åtgärder som vidtas inom det civila försvaret och krisberedskapen samordnas och inordnas därför under termen civil beredskap.

Civil beredskap dimensioneras av de krav som ställs av det väpnade angreppet men omfattar hela

hotskalan. Det betyder att civil beredskap ska kunna möta alla former av samhällsstörningar och den förmågan byggs genom beredskapshöjande åtgärder, såväl förebyggande som förberedande.

Höjd beredskap

När Sverige är i krigsfara, eller om det råder svåra förhållanden som beror på att det är krig, utanför landets gränser, kan **regeringen besluta** om skärpt eller höjd beredskap. Om det råder **krig, innebär det högsta beredskap**. Under höjd beredskap är regeringens belägenheter och mandat utvidgade och Regeringsformen ger möjligheter till utökade befogenheter för enskilda myndigheter.

Det militära försvaret

Med militärt försvar avses den verksamhet som bedrivs av Försvarmakten med stöd av försvarsmyndigheter, delar av de frivilliga försvarsorganisationerna, delar av försvarsindustrin samt eventuella internationella samarbetspartners.

Under det kalla kriget bestod det svenska försvaret av cirka 850 000 personer. Idag är Försvarmakten betydligt mindre. **Det militära försvaret är beroende av ett starkt och fungerande civilt försvar för att kunna försvara Sverige.**

En bakgrund om utvecklingen av totalförsvaret

Efter kalla krigets slut i början av 1990-talet fattades en rad försvarspolitiska beslut som innebar en avveckling av totalförsvaret. De civila aktörerna fortsatte att arbeta med beredskap, men arbetet ändrade inriktning från krig till fredstida kriser. Erfarenheterna från stora samhällsstörningar som stormar och skogsbränder har bidragit till att utveckla krisberedskapen. Försvarmaktens fokus har under många år varit att delta i internationella insatser. Planeringen för det nya totalförsvaret kan inte ta vid där det gamla lades ner, men det finns mycket att lära av det totalförsvaret som Sverige hade under den senare delen av 1900-talet.

MÅLET FÖR DET CIVILA FÖRSVARET

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser

Det civila försvaret

Med civilt försvar avses den civila verksamhet som myndigheter, kommuner, regioner, enskilda, företag, frivilliga försvarsorganisationer och det civila samhället med flera vidtar för att förbereda Sverige för krig.

Varje aktör måste kunna hålla igång sin verksamhet även vid händelser som exempelvis sabotage, it-attacker eller strömavbrott. Varje aktör måste tillsammans med andra se till helheten och bidra att samhället fungerar både i fred och vid höjd beredskap.

Det civila försvaret omfattar hela samhället, där många aktörer måste samverka och arbeta utifrån målet för det civila försvaret. Att skapa ett starkt civilt försvar är därför en process som kommer att behöva fortgå under många år framåt.

Målet för det civila försvaret är att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred

- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

EXEMPEL SAMHÄLLSSTÖRNINGAR

Social oro

Skogsbrand

Dammbrott

Höjd beredskap

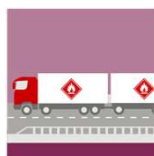
Pandemi

Sabotage

IT-attack

CBRNE-händelse
Farliga ämnen

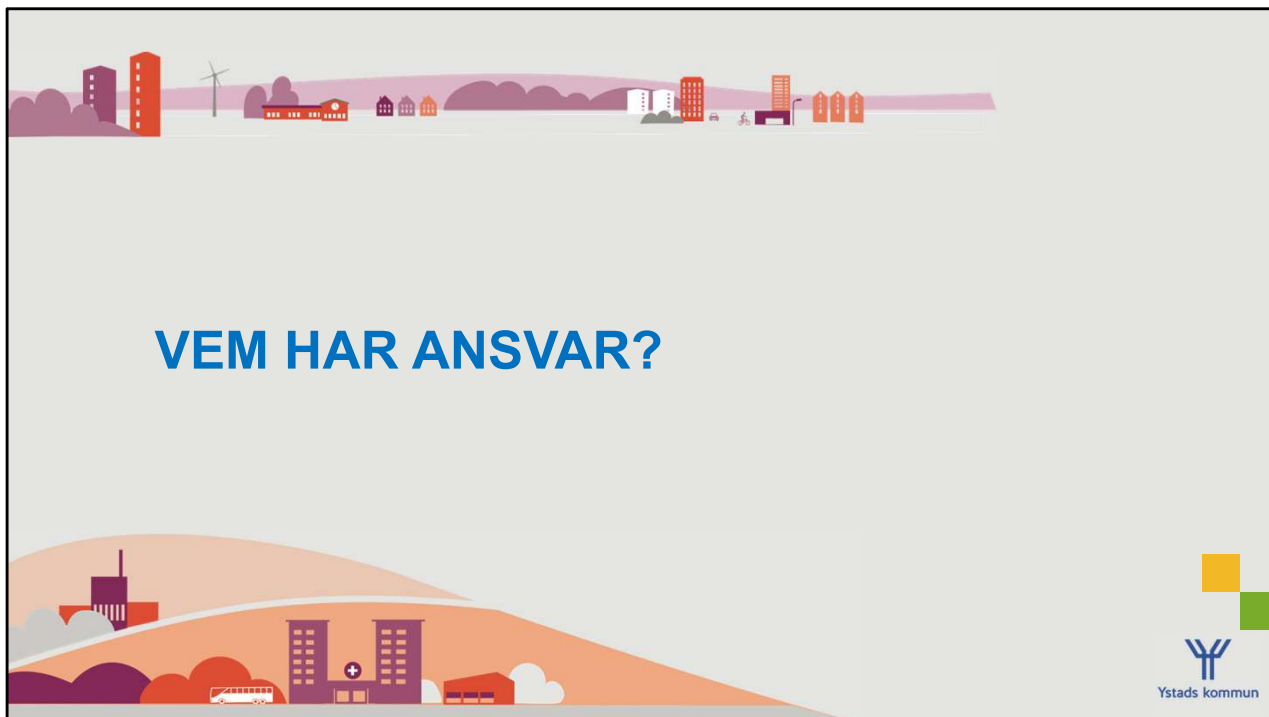

Det inträffar saker dagligen som hotar och skadar det som ska skyddas i samhället. I de gemensamma grunderna kallas det samhällsstörningar. Det kan vara allt från en mindre olycka, ett dammbrott, en skogsbrand eller ett dataintrång. Det kan till och med vara krigsfara eller krig. Det är ofta oväntat men det kan vara förväntat (ett oväder) eller till och med planerat (ett statsbesök, ett prinsessbröllop). Samhällsstörningar är alltså ett gemensamt uttryck för olyckor, kriser, krig och annat som har med samhällsskydd och beredskap att göra.

Normalt klarar vi av samhällsstörningar i samhället med en eller ett par aktörer inblandade, men det kan ibland krävas många fler. Erfarenheter från större övningar och verkliga händelser visar att samhället – aktörer – ofta brister i att hantera händelser tillsammans.

Att använda termen samhällsstörningar är ett sätt att öppna upp för att förstå en händelse ur flera perspektiv. Att använda termerna olycka, kris, krig riskerar att utgå mycket från lagstiftning och myndighetsuppdrag. Vi vill använda ordet samhällsstörningar för att det kan leda till att fler känner sig berörda av att hantera en, eller flera samtidiga, händelser. Säger man att det inträffat en "olycka" kanske det främst är polisen, räddningstjänsten och akutsjukvården som känner sig berörda. Men säger man samhällsstörningar, då tror vi att det blir lättare för fler att snabbt komma på tå och tänka "Hur kan denna samhällsstörning beröra mig och vår verksamhet?", "Vilka fler i kommunen, eller länet kan bli berörda?" Kanske det är en olycka som kräver expertis eller agerande från en nationell myndighet? Då ska man hellre prata om samhällsstörningar än om en olycka.

Källa: Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (MSB 777, 2108)

I Sverige finns det inte en särskild krisorganisation som tar över hanteringen när en samhällsstörning inträffar. Alla som berörs av händelsen och kan bidra till att hantera konsekvenserna ansvarar och bidrar utifrån sitt ansvarsområde. Detta förväntas även av företag och privatpersoner. Det är grunden för svensk krisberedskap.

Krisberedskap handlar om att minska sårbarheten i samhället och att utveckla förmågan att hantera krissituationer. Den bygger på att samhällets ordinarie, dagliga verksamheter förebygger och hanterar händelser.

När en samhällsstörning inte kan hanteras med ordinarie resurser och organisation krävs samordnade åtgärder från flera aktörer. Det sker genom att flera aktörer samverkar så att samhällets resurser används effektivt och ger minskade konsekvenser.

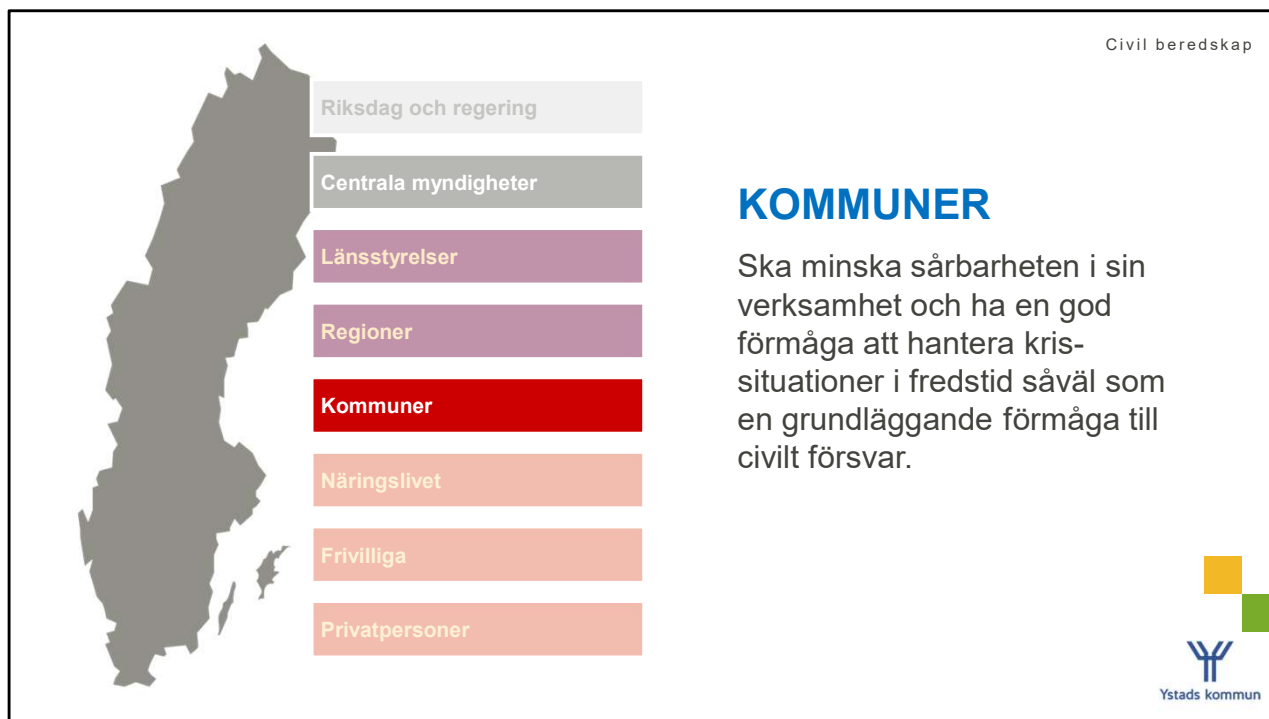

Aktörerna kan vara offentliga, privata och frivilliga organisationer men också enskilda individer. De befinner sig inom olika ansvarsområden i samhället, från lokal nivå ända upp till internationella sammanhang och ska tillsammans se till att samhället fungerar - oavsett händelse.

En av utgångspunkterna för det civila försvaret är att det ska bygga på krisberedskapen.

En god krisberedskap i fredstid skapar en viktig grund för den förmåga som behövs i krig. Totalförsvaret är verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all den samhällsverksamhet som då ska bedrivas.

Totalförsvaret är med andra ord ingen enskild organisation. Enhetliga och gemensamma samverkansformer och ett gemensamt språkbruk underlättar kontakterna mellan aktörerna och förståelse för varandras roller.

Krisberedskap

Sveriges kommuner har en central roll i samhällets krisberedskap. Varje kommun ansvarar för en stor del av den samhällsservice som finns där människor lever och bor. Kommunerna är skyldiga att ha vissa verksamheter enligt lag exempelvis förskola, skola, räddningstjänst, socialtjänst och äldreomsorg.

Varje kommun har skyldighet att genom risk- och sårbarhetsanalyser, planering, utbildning och övning minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera kris-situationer i fredstid. Kommunerna ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. Kommunen har också ett geografiskt områdesansvar som innebär att samordna de aktörer som är involverade vid en samhällsstörning inom kommunens område.

Totalförsvar

Kommunerna är geografiskt områdesansvariga på lokal nivå både i fredstid och vid höjd beredskap. De ska verka för att samordning uppnås kring aktörernas åtgärder inför och under en samhällsstörning. De ska också verka för att informationen till allmänheten samordnas.

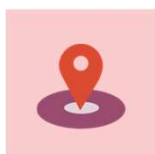
Vidare ska kommunerna arbeta med säkerhetsskyddet, samt med utformningen av krigsorganisationen och krigsplaceringen av personal. Vissa kommuner har fått utökade medel för att komma längre i sin beredskapsplanering.

TRE VIKTIGA PRINCIPER

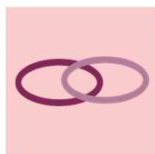
Ansvar

att den som har ett ansvar i normala situationer har motsvarande ansvar inför och under olyckor och kriser.

Närhet

att samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.

Likhet

att aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver. Verksamheten under samhällsstörningar ska fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Svensk krishantering bygger på tre principer – ansvarsprincipen, likhetsprincipen och närhetsprincipen (se text i bilden)

Principerna är inte definierade i en lag utan ska förstås som en bakgrund till dagens regelverk och aktörernas uppdrag och mandat.

MER OM ANSVARSPRINCIPEN

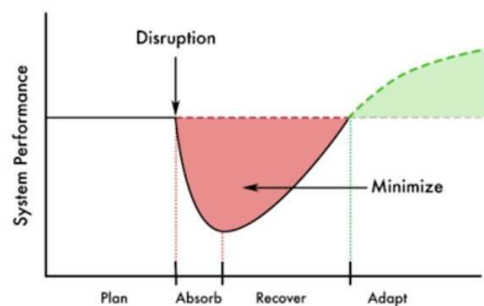
Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid en störning i samhället. Regeringen har tydliggjort att ansvarsprincipen även innebär att alla aktörer som berörs av en störning, direkt, indirekt eller som kan bidra till att hantera konsekvenserna har ett ansvar att agera även i osäkra lägen.

Ansvarsprincipen innebär också att aktörerna ska stödja och samverka med varandra, detta brukar kallas den utökade ansvarsprincipen.

- Ansvarsprincipen innebär att den som har ett ansvar i normala situationer har motsvarande ansvar inför och under olyckor och kriser.
- Samverkansprincipen innebär att aktörer som berörs av en kris ska samverka med varandra för att säkerställa god samordning och effektivt resursutnyttjande.
- Handlingsprincipen innebär att aktörerna ska agera proaktivt och vidta nödvändiga åtgärder även i osäkra situationer med brist på information.

HUR BYGGER VI MOTSTÅNDSKRAFT?

System performance and resilience

I ett beredskapssystem finns det ofta en uppdelning i perspektiv som : före – under – och efter en händelse.

”Föreperspektivet” delas i sin tur ofta in i att **förebygga** att något inträffar och att **förbereda** sig för att något kanske kommer inträffa.

Efter en händelse kan det finnas behov av att återuppbygga/återställa funktioner/samhälle samt att lära sig av det inträffade.

Att bygga motståndskraft (resiliens) handlar om att minska sårbarheten men också att utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter vid frestida krissituationer och höjd beredskap.

För att kunna förebygga och förbereda sig krävs ofta olika former av analyser. Det kan vara exempelvis risk- och sårbarhetsanalyser, beroendeanalyser eller försörjningsanalyser. Därefter vidtar ofta ett planeringsarbete som leder fram till att konkreta åtgärder vidtas.

På efterföljande bilder finns exempel på viktiga komponenter för att kunna förebygga och förbereda samhället för frestida kriser eller ytterst krig.

Fördjupning:

Förmågan att hantera fredstida kriser i samhället också ger en grundläggande uthållighet och förmåga att hantera krigssituationer. Samtidigt stärker utvecklingen av det civila försvaret också samhällets förmåga att hantera svåra påfrestningar i fredstid. En robust krisberedskap gör att det finns förutsättningar för grundläggande uthållighet och motståndskraft i samhället. Totalförsvarsresurser ska utformas så att de även kan stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhälle. (Prop. 2020/21:30)

SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

Samhällsviktiga verksamheter definieras som verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Följande är definitionen på samhällsviktig verksamhet: *verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.*

EXEMPEL PÅ VIKTIGA SAMHÄLLSFUNKTIONER

Fjärrvärme och fjärrkyla 	Hälsa- och sjukvård 	Sjötransporter
Infrastruktur för elektroniska kommunikationer 	Styrning, ledning och förvaltning 	Brottsbekämpning och upprätthålla allmän ordning
Avfallshantering 	Betalningsförmedling 	Övrig industri
Räddningsinsatser 	Utbildning för barn och unga 	Personalförsörja samhällsviktig verksamhet
Utbetalningar av ersättningar 	Livsmedelsdistribution 	

På bilden ser ni olika viktiga samhällsfunktioner som täcker in flertalet områden så som, energi, transport, hälso- och sjukvård, handel och industri osv. Dessa viktiga samhällsfunktioner är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet och upprätthålls eller säkerställs av samhällsviktiga verksamheter.

Publikationen *Identifiering av samhällsviktig verksamhet: lista med viktiga samhällsfunktioner* (MSB1808 – oktober 2021) innehåller en fullständig lista på viktiga samhällsfunktioner.

Källa: www.msb.se/samhällsviktigverksamhet

KONTINUITETSHANTERING

Kontinuitetshantering handlar om att ha en plan B.

Att planera för att upprätthålla sin verksamhet på en tolerabel nivå. Oavsett vilken störning den utsätts för.

Kontinuitetshantering handlar om att planera för att upprätthålla sin verksamhet på en tolerabel nivå. Oavsett vilken störning den utsätts för, till exempel när personalen inte kommer till jobbet, lokalerna inte går att använda, leveranser av viktiga varor och tjänster inte når oss eller vi drabbas av ett strömavbrott.

Ha en plan B för din verksamhet

Med kontinuitetshantering din organisation snabbare återhämta sig från och mildra konsekvenserna av en händelse. Det innebär kortare störningsperioder och minskar förlust av personella, ekonomiska, funktionella eller informationsrelaterade värden. Exempel på aktiviteter i kontinuitetshantering:

- Kartlägga viktiga verksamheter och processer.
- Identifiera beroenden av resurser.
- Bestämna vad som är acceptabla avbrottstider.
- Genomföra åtgärder som minskar risken för störningar.
- Skapa planer för att hantera de störningar som ändå kan uppstå.

På msb.se/kontinuitetshantering finns en Verktygslåda för kontinuitetshantering:

- Stöd om kontinuitetshantering: Stöd om varför kontinuitetshantering är viktigt och hur det hänger ihop med områden som samhällsviktig verksamhet, informationssäkerhet och upphandling. Här finns presentationer som du kan använda för att beskriva nyttan med arbetet och använda scenarier för diskussion.

- **Metod:** Stöd för att genomföra metodens samtliga delar med vägledningstext, hänvisning till standarden, mallar, exempel och fördjupningsmaterial. Till lathunden finns också en dokumentationsmall. Workshopmaterial med konkreta tips, checklistor, ifyllbara mallar och exempel på vad som kan ingå i en policy, åtgärdsplan och kontinuitetsplan.
- **Förenklade exempel:** för verksamheterna sjukresor, akutmottagning, vattenverk, räddningsinsats och boende. Det finns också en mall som kan användas för att ta fram egna exempel.

Källa: <https://www.msb.se/kontinuitetshantering>

RISK- OCH SÅRBARHETSANALYSER

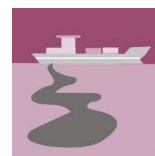
Stormar

Låga
temperaturer

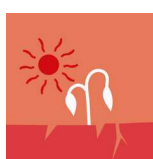
Meteoriter
och asteroider

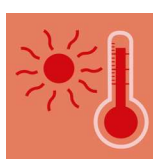
Oljeutsläpp och
föroreningsolyckor till sjöss

Olyckor vid
evenemang och
folksamlingar

Vattenbrist
och torra

Värmebölja

Ras och skred

En risk- och sårbarhetsanalys är ett första steg i en kedja för att reducera risker, minska sårbarheter och förbättra vår förmåga att förebygga, motstå och hantera kriser och extraordinära händelser.

Samtliga statliga myndigheter, kommuner och regioner ska enligt lagar och förordningar göra en risk- och sårbarhetsanalys (RSA).

Vissa myndigheter och samtliga kommuner och regioner ska rapportera sina RSA:er enligt MSB:s föreskrifter.

Flera användningsområden

Att göra en RSA bidrar till

- beslutsunderlag för beslutsfattare och verksamhetsansvariga,
- underlag för kommunikation om samhällets risker till allmänheten och anställda,
- underlag för samhällsplanering.

De bidrar även till samlade regionala lägesbilder och en nationell bild av samhällets förmåga i den årliga Nationella risk- och förmågebedömningen (NRFB).

Den ligger i sin tur ligger bland annat till grund för den strategiska inriktningen på krisberedskap och civilt försvar, hur medel i anslag 2:4 Krisberedskap ska användas samt inriktning för övning och utbildning.

På MSB:s webbplats finns en riskkatalog som stöd till kommuner och andra aktörer i att

identifiera risker och sårbarheter.

KÄLLA: <https://www.msb.se/rsa>

KÄLLA: <https://www.msb.se/handbokikommunalkrisberedskap>

ÖVNING

Systematisk övningsverksamhet

För att upprätthålla, utveckla och pröva samhällets förmåga att hantera både kriser och krig är det viktigt att öva. Förutom verkliga händelser är övningar ett av de bästa verktyg vi har för att förbereda oss på att hantera samhällsstörningar.

Många av de hot som samhället möter idag och i framtiden kräver samverkan mellan aktörer på olika nivåer och inom olika sektorer. Därför måste aktörer inom krisberedskap och civilt försvar öva både enskilt och i samverkan med andra.

MSB har i uppdrag att se till att övningar kommer till stånd inom myndighetens ansvarsområde och verka för samordning mellan aktörer för att förebygga och hantera samhällsstörningar. I dialog med andra aktörer har MSB tagit fram en nationell strategi för systematisk övningsverksamhet. Med utgångspunkt i strategin kan aktörer som övar krisberedskap och civilt försvar hitta samarbetsparter, utveckla gemensamma arbetssätt, kostnadseffektiva lösningar och dra lärdom genom att dela kunskap och erfarenhet.

Det finns en mängd verktyg, metodstöd och utbildningar på [msb.se](https://www.msb.se). Det är lämpligt att börja med webbkursen "Öva tillsammans!"

Länk övningsstöd och verktyg: <https://www.msb.se/sv/utbildning--ovning/ovningsstod-och-verktyg/>

Källa: <https://www.msb.se/sv/utbildning--ovning/systematisk-ovningsverksamhet/>

UTBILDNING

Förutom övning är utbildning ett viktigt verktyg för att stärka förmåga hos den enskilde aktören och i beredskapssystemet i stort.

MSB erbjuder flera utbildningar inom krisberedskap, civilt försvar och totalförsvar.

Den senaste listan finns på <https://www.msb.se/sv/utbildning--ovning/alla-utbildningar/>

Exempel:

- [Webbkurs: Introduktion till totalförsvar – ett gemensamt ansvar](#): Kursen ger grundläggande kunskap om området totalförsvar. Gratis. Cirka 45–60 minuter.
- [Webbkurs: Kontinuitetshantering](#): Kursen lär ut hur du kan arbeta med kontinuitetshantering, en plan B, för att hjälpa företaget att stå emot eller klara av både mindre och mer allvarliga störningar. Gratis. Cirka 90 minuter.
- [Webbutbildning: Informationssäkerhet \(DISA\)](#): Grundutbildningen i informationssäkerhet består av korta filmer på 1–2 minuter, fördjupande texter, frågor och en checklista som knyter an utbildningens innehåll till reglerna i er egen organisation. Gratis.
- Försvarshögskolans grundläggande säkerhetsskyddsutbildning: Webbutbildningen lotsar dig igenom säkerhetsskyddets olika delar, bland annat personalsäkerhet, informationssäkerhet och fysisk säkerhet. Du får kunskap om din egen viktiga roll för att stärka arbetsplatsens

säkerhetsskyddsarbete. Kostnadsfri. Cirka 45 minuter.

Kurser som MSB ger, sorterade på ämne.

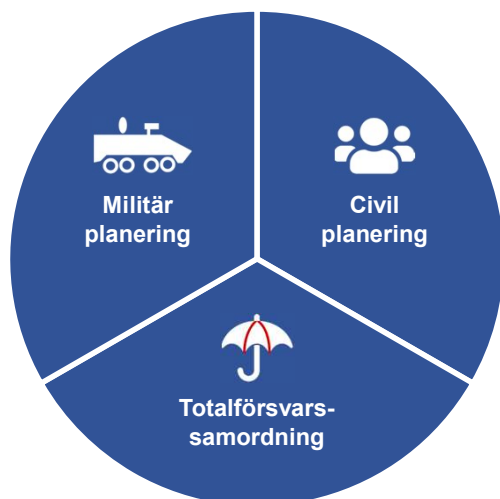
- [Metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete – en översikt](#): Stödet utgår från att ni ska påbörja ett arbete med att implementera ett systematiskt informationssäkerhetsarbete.
- [Klimatanpassning.se](#): Här samlas utbildningar och underlag för klimatanpassning från statliga myndigheter.
- **Utbildningar**
- [Regelverk och ansvar i totalförsvaret](#): Kursen ger kunskap om totalförsvaret i Sverige, utifrån både ett systemperspektiv och ett lagstiftningsperspektiv. Några av syftena med kursen är att bidra till utvecklingen av det civila försvaret och att öka deltagarnas förmåga att bidra till totalförsvarsplaneringen.
- [Högre kurs i samhällets krisberedskap och totalförsvaret steg 1](#), [Högre kurs i samhällets krisberedskap och totalförsvaret steg 2](#): Utbildningen vänder sig till högre chefer och tjänstemän inom offentlig och privat sektor. Den innehåller både teoretiska moment om den svenska krisberedskapen och praktiska övningar inom krisberedskap. [Krisberedskap för yrkesverksamma specialister](#)

Lunds universitet har olika kurser för yrkesverksamma specialister inom krisberedskap, civilt försvar och skydd mot olyckor som vill utveckla sin kompetens.

Din skyldighet att hjälpa dig själv och andra - hemberedskap

- Att kunna klara sig utan samhällets hjälp i en vecka kallas för att ha en hemberedskap.
- Myndigheter, regioner, kommuner, företag och organisationer ansvarar för att samhället ska fungera.
- Ystads kommun ansvarar för att bland annat äldreomsorg, vattenförsörjning, räddningstjänst och skola fungerar även vid en samhällskris.

Totalförvarsplanering

Sammanhängande totalförvarsplanering genomförs i en process för samordning av beroenden och särskilda satsningar mellan militärt och civilt försvar.

Totalförvarsplanering

Totalförvarsplanering består av militär planering, civil planering och totalförvarssamordning. Den sammanhängande totalförvarsplaneringen åstadkoms genom en process för samordning av beroenden och särskilda satsningar mellan militärt och civilt försvar.

Övningar bidrar också till utvecklingen inom totalförsvaret och kan engagera både offentliga och privata aktörer i stora delar av samhället på såväl nationell, regional och lokal nivå.

Militär planering

Försvarmakten har en etablerad process för militär planering och uppföljning där planeringen bedrivs i tre tidsperspektiv:

- befintlig försvarsförmåga, nuläge - ett år
- beslutad och finansierad försvarsförmåga, försvarsbeslut fem år
- planering på lång sikt, 20 år.

Civil planering

Civil planering innefattar en sammanhängande planering av civilt försvar och krisberedskap, med syfte att samhällets samlade resurser ska ha förutsättningar att komma till bästa möjliga användning under kris och krig.

Berörda aktörer ska arbeta i en årlig cykel med att omsätta ingångsvärden till planering av beredskapshöjande åtgärder i en tioårig planeringshorisont. MSB är drivande och sammanhållande i arbetet.

Det här är totalförsvaret - sammanfattning

- Planeringen för totalförsvaret har återupptagits.
- Totalförsvaret består av det militära försvaret och det civila försvaret.
- Civil beredskap är ett samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar.
- Totalförsvaret är den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig.
- Genom att det civila försvaret och det militära försvaret planerar tillsammans ökar vi motståndskraften.
- Sveriges geografiska läge påverkar vår säkerhetspolitiska situation.
- Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har försämrats.
- För att stärka försvarsförmågan har Sverige ingått en rad överenskommelser av säkerhetspolitisk betydelse.
- Vi behöver skydda viktiga samhällsfunktioner så att de fungerar även vid kris eller krig

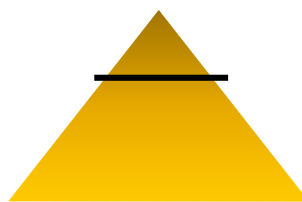
Roller och rättsliga förutsättningar

- Höjd beredskap är en samlingsterm för skärpt beredskap och högsta beredskap.
- Totalförsvaret är ingen enskild organisation.
- Under högsta beredskap är totalförsvaret all den samhällsverksamhet som ska bedrivas.
- Även om Sverige är i krig eller krigsfara så måste offentliga och privata aktörer följa landets lagar.
- Det finns särskilda bestämmelser i grundlagen som ger regeringen och myndigheterna större handlingsutrymme och verktyg för att lösa sina uppgifter under höjd beredskap.
- Kunskap om totalförsvaret, roller och rättsliga förutsättningar utgör en viktig grund för det arbete som görs för att bidra till totalförsvaret och Sveriges motståndskraft.

Säkerhetsskydd

- Skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter (1 kap. 2 § säkerhetsskyddslagen).
- Skydd av det mest skyddsvärda i samhället
- Hotbild
- Personalsäkerhet
- Informationssäkerhet
- Fysiskt skydd

Signalskydd

- kunna kommunicera och utbyta säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter på ett säkert sätt och för att kunna skydda säkerhetskänslig verksamhet, behövs robusta och säkra system.
- För att skydda säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter när dessa kommuniceras ska de skyddas med kryptosystem som har godkänts av Försvarsmakten, så kallade signalskyddssystem.

Brottsförebyggande

Effektiv samordning för ökad trygghet (EST)

Patric Nihlen och Jörgen Nilsson

Kommuners ansvar för samordning av brottsförebyggande arbete, lagstiftning från 2023-07-01

- Kommuner ska inom sitt geografiska område ansvara för samordningen av det brottsförebyggande arbetet
- Varje kommun ska verka för att skriftliga överenskommelser om samverkan ingås med relevanta aktörer. Överenskommelse skall innehålla uppgifter om för vilka syften och inom vilka områden som samverkan ska ske.
- Varje kommun ska också verka för att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett särskilt forum strategiskt råd/ lokalt BRÅ rådet ska ledas av kommunen.

Kommunen skall ha en samordningsfunktion/brottsförebyggare. Denna funktionen ska särskilt, samordna och stödja genomförandet av kommunens arbete enligt denna lag, utgöra kommunens kontaktpunkt i förhållande till externa aktörer och bidra till att information om det brottsförebyggande arbetet sprids till kommunens invånare och andra som kan ha intresse eller behov av den.

- Kommunstyrelsen, eller den nämnd som kommunfullmäktige beslutar, ansvarar för ledningen av kommunens brottsförebyggande arbete och för att kontinuerligt rapportera om det brottsförebyggande arbetet till kommunfullmäktige.

Var med och skapa en trygg kommun – Din information behövs!

- I Ystad jobbar vi med en metod för att skapa trygghet, nämligen EST.(Effektiv Samordning för Trygghet). Projektet startade under 2022 Förhoppningen är att vi alla tillsammans kan ta ansvar för en Trygg kommun.
- EST går ut på att sammanställa en ständigt uppdaterad lägesbild om vad, var, när, hur och varför otrygghet uppstår runtom i vår kommun. Med denna vetskap som grund kan vi sätta in riktade åtgärder. För att lyckas skapa en representativ lägesbild av otryggheten behöver vi hjälp. Därför vänder vi oss till de personer som verkar i en samhällsnära verksamhet i hopp om att ni vill bidra med er upplevelse av otryggheten där ni just befinner er.

Vad får vi som informatörer ut av arbetet?

- I EST-samarbetet erbjuds man delaktighet, förkortade beslutsvägar, enklare kommunikationsvägar och effektiv samverkan.

Vem kan delta

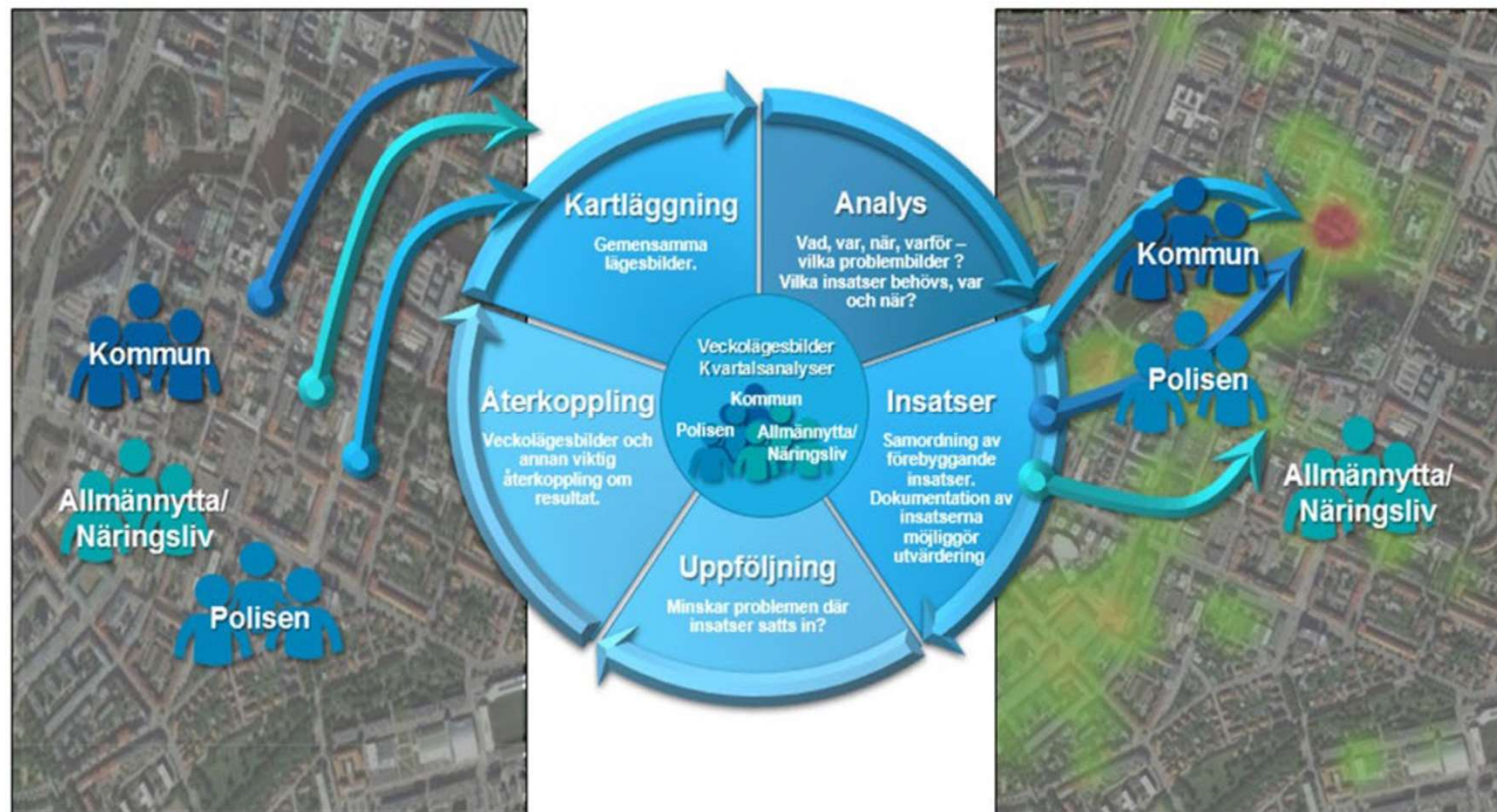
- Kommunens olika förvaltningar, polisen, närings- och föreningsliv. Olika föreningar typ byalag.

Framgångsfaktorn.

- Återkoppling av samlad lägesbild.
- Snabba beslutsvägar

Lägesbilden

- Prioriteras
- Följs upp
- Utvärderas

Vad är syfte och mål?

- Förhindra otrygghet som hindrar människor från att röra sig fritt.

Hur går arbetet till?

- Varannan vecka skickas en enkät ut med fokus på upplevd otrygghet. Besvara enkäten och skicka tillbaka. Lägesbildsgruppen sammanställer, prioriterar, **beslutar om åtgärder** och utvärderar.

Vem ingår i EST samverkan

- När informationen samlats in sammanställs den i en gemensam aktuell lägesbild av samordningsgruppen bestående av i första hand kommunen och polisen.
- Informationen analyseras, problemområden prioriteras och förslag på åtgärder tas fram i samråd med de berörda verksamheterna. Åtgärderna återkopplas och följs upp kontinuerligt. Stort fokus ligger på att få till en smidig hantering. Målsättningen är att det ska vara ett enkelt förfarande för verksamheterna som rapporterar in information och att det inte ska ta upp för mycket tid från den ordinarie verksamheten.

Vad får vi som informerar ut av arbetet?

Tack vare att representanter från en mängd olika verksamheter finns samlade, både från kommunens olika förvaltningar men även från polisen och närings- och föreningsliv kan vi sätta samman en samlad lägesbild som delges varannan vecka i ett utskick.

- Materialet som kommer in prioriteras, följs upp och utvärderas.

Det går självklart bra att ringa direkt till samordnare. Samordningsgruppen är även öppen att ta emot information/uppgifter som faller utanför EST, detta sker i annat forum.

Vad förväntas av oss som informanter? Som informant i EST-samarbetet förväntas ett engagemang att vilja vara med och skapa en tryggare kommun för alla. Att ha en god inblick i det vardagliga samhällsklimatet och att ha mandat att tala för sin organisation/verksamhet är viktigt. Det förväntas också att man är beredd att dra sitt strå till stacken och medverka i de åtgärder mot otrygghet som gemensamt diskuterats fram.

Brottstriangeln, som utgår från rutinaktivitetsteorin, beskriver tre förutsättningar som påverkar om brott kan komma att begås: motiverad gärningsperson, lämpligt offer och frånvaro av kontroll. Den kan vara ett stöd när du ska analysera en brottsproblematik

Fokus ska vara på situationell brottsprevention.

- En vanlig utgångspunkt för brottsförebyggande arbete är uppdelningen i social och situationell brottsprevention.
- Social brottsprevention syftar till att reducera människors benägenhet att begå brott, både på grupp- och individnivå, medan situationell brottsprevention riktas mot objektet, offret, platsen eller förutsättningarna i övrigt kring brottsfallet.

Landsbygdsstrategin

Nuläge

Ystads kommun

Nuläge Landsbygdsstrategin

- Överklagad till förvaltningsrätten. Kommunikationsarbetet kring strategin inväntar domslut
- *Arbetet som påbörjats fortlöper...*
 - Samarbetsplattformen
 - Hemsidan

Övriga frågor

Mötet avslutas

- Nästa möte är 25 september
- Trevlig sommar!

Datum
2022-09-05

Handläggare
Jörgen Nilsson
Direkttelefon
0709-47 70 05
E-postadress
jorgen.a.nilsson@ystad.se

Var med och skapa en trygg kommun – Din information behövs!

I Ystads kommun kommer en ny metod för att skapa trygghet att införas, nämligen EST-projektet. EST står för Effektiv Samordning för Trygghet, projektet har pågått sedan 2022

EST går ut på att sammanställa en ständigt uppdaterad lägesbild om vad, var, när, hur och varför otrygghet uppstår runt om i våra kommuner. Med denna vetskap som grund kan vi sätta in riktade åtgärder. För att lyckas skapa en representativ lägesbild av otryggheten behöver vi hjälp. Därför vänder vi oss till er som verkar i en samhällsnära verksamhet i hopp om att ni vill bidra med er upplevelse av otryggheten i den kommun ni rör er i.

Syfte & mål: Att tillsammans råda bot på den otrygghet som råder och som hindrar människor från att röra sig fritt.

Arbetets gång: Varannan vecka skickas en enkät ut med fokus på upplevd otrygghet. Besvara enkäten och skicka tillbaka.

Om EST: När informationen samlats in sammanställs den i en gemensam aktuell lägesbild av samordningsgruppen bestående av i första hand kommunen och polisen. Informationen analyseras, problemområden prioriteras och förslag på åtgärder tas fram i samråd med de berörda verksamheterna. Åtgärderna återkopplas och följs upp kontinuerligt. Stort fokus ligger på att få till en smidig hantering. Målsättningen är att det ska vara ett enkelt förfarande för verksamheterna som rapporterar in information och att det inte ska ta upp för mycket tid från den ordinarie verksamheten.

Vad skall man informera om? Enkäten tar fasta på otrygghetsaspekter i det offentliga rummet kopplade till tid och plats. I enkäten finns möjlighet att utveckla sina svar. Viktigt är att informera om fenomen snarare än individer. EST-metoden bygger **inte** på att identifiera **vilka individer** som skapar otrygghet utan snarare vad, var, när, hur.

Exempel på hur information kan se ut: *Utanför kiosken på Storgatan samlas ungdomar på vardagkvällar efter kl. 20. De är högljudda, skräpar ner och stirrar på folk.*

Vad får vi som informerar ut av arbetet? Som aktör i EST-samarbetet erbjuds man möjlighet att vara direkt delaktig i ett forum med en stark handlingsförmåga, förkortade kommunikationsvägar och effektiv samverkan. Detta tack vare att representanter från en mängd olika verksamheter finns samlade, både från kommunens olika förvaltningar men även från polisen och närings- och föreningsliv. Den sammanställda lägesbilden återkopplas till samtliga medverkande var fjortonde dag i ett utskick. Där ges också information om vilka områden som prioriteras, vilka åtgärder som är relevanta och även en uppföljning och utvärdering av åtgärderna.

Postadress	Telefon växel	Fax	E-post	Webbplats
Ystads kommun 271 80 Ystad	0411-57 70 00	0411-729 68	kommunen@ystad.se	www.ystad.se

Ystads kommun

Vad förväntas av oss som informanter? Som informant i EST-samarbetet förväntas ett engagemang att vilja vara med och skapa en tryggare kommun för alla. Att ha en god inblick i det vardagliga samhällsklimatet och att ha mandat att tala för sin organisation/verksamhet är viktigt. Det förväntas också att man är beredd att dra sitt strå till stacken och medverka i de åtgärder mot otrygghet som gemensamt diskuterats fram.

Med vänlig hälsning
Ledning & Utveckling

Jörgen Nilsson
Säkerhetssamordnare Ledning & utveckling